

Etibank kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 22/VI/1935 - Sayı : 3035)

No.
2805

Kabul tarihi
14 - VI - 1935

BİRİNCİ MADDE — Hükmî şahsiyeti haiz olmak ve bu kanun ile hukuku hususiye ahkâmına tâbi bulunmak üzere Ankarada «Etibank» kurulmuştur. Bu banka İktisad vekâletinin müsaadesile başka yerlerde şubeler açılabilir. «Etiban», ticarî usullere göre idare olunur ve muhasebei umumîye, artırma, eksiltme ve ihale kanunları ile Divanı muhasebatın vize ve murakabesine tâbi değildir.

İKİNCİ MADDE — «Etibank» ın itibarî sermayesi 20 milyon liradır. Bu miktar, Hükûmetin teklifi ve banka umumî heyetinin kararile iki misline kadar artırılabilir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — «Etibank» İcra Vekilleri Heyetinin kararile, faizli veya faizsiz, ikramiyeli veya ikramiyesiz, temettü hisselerine iştirakli veya iştiraksiz tahvilât çıkarabileceği gibi on beş seneye kadar vadeli istikrazlar dahi yapabilir. Ancak bunların tutarı 20 milyon lirayı geçemez.

Maliye vekâleti, bankanın çıkaracağı tahvillerle yapacağı istikrazlara kefalete mezundur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — «Etibank»:

A - Maden cevherleri, taşocağı maddeleri, madenî ham maddelerle maden malzemesi almak, satmak ve bunların alım ve satımına tavassut etmek;

B - Türkiyede bitüm ve petrol ve tabii müştakları için iptidaî istikşaf ve taharri ruhsatnameleri, maden taharri ruhsatnameleri veya bunların hisselerini istihsal veya teferruğ etmek;

C - Türkiyede maden imtiyazları, maden ocağı imal ruhsat tezkereleri, taşocağı ruhsatnameleri veya bunların hisselerini istihsal, teferruğ etmek;

D - Türkiyede elektrik istihsal, nakil ve tevzi imtiyazları almak ve işletmek, elektrik santralleri kurmak, hatları yapmak, elektrik enerjisi dağıtmak, bunlarla alâkası olan her türlü işler ile uğraşmak, her nevi elektrik malzemesi, alâti veya makinesi imal edebilecek fabrikalar kurmak ve elektrik malzemesi, alâti veya makineleri alım satım yapmak;

E - Başlıbaşına veya başkalarile birlikte A, B, C ve D bendlerinde yazılı işleri görecek ticarî teşekküller kurmak ve Türkiyede veya haricde kurulmuş olan bu gibi teşekküllere iştirak etmek

F - Her nevi banka muameleleri yapmak;
ile uğraşır.

BESİNCİ MADDE — Maden tetkik ve arama enstitüsünün her hangi bir sahada maden cevherleri veya taşocağı maddeleri için yapmış olduğu ameliyat neticesinde, işletmeğe elverişli gördüğü maden veya taşocakları hakkında İktisad vekâletine verilmiş olan dosya Vekâletçe de tetkik edilerek işletmeğe elverişli görüldüğü takdirde Etibanka tevdi olunur. Banka enstitüsünün raporunda derpiş edilen ana hatla. dairesinde, bu işletmeyi tahakkuk ettirmeğe ve bu hususta iktiza eden bütün muameleleri yapmağa mecburdur. Banka, İktisad vekâletinin tasdikına iktiran etmiş bulunan enstitüsünün bu hususa aid masraflarını öder.

ALTINCI MADDE — Elektrik işleri etüd idaresinin İktisad vekâletine vereceği projeler, vekâletçe tetkik edilerek tatbiki faideli görüldüğü takdirde Etibanka tevdi olunur. Banka, E. İ. E. idaresinin raporunda gösterilen ana hatlar dairesinde, bu projeyi tahakkuk ettirip işletmeğe ve bu hususta iktiza eden bütün muameleleri yapmağa mecburdur. «Etibank», İktisad vekâletinin tasdikına iktiran etmiş bulunan E. İ. E. idaresinin bu hususa aid masraflarını öder.

YEDİNCİ MADDE — «Etibank», elde edeceği maden ve elektirik istihsal, nakil ve tevzi imtiyazlarını, maden ve taşocağı ruhsatnamelerini mahdud mesuliyetli ve kendisine bağlı olmak üzere kuracağı şahsî hükmiyeti haiz müesseselere devreder.

Bundan başka elektirik malzemesi, alâtı ve makinesi ile maden malzemesi imal ve ihzar işlerini de kuracağı bu çeşid müesseselere yaptırır.

Aynı cinsten işletme imtiyazlarının veya imal ve ihzar işlerinin bir müessese elinde toplanması caizdir.

Bu müesseselerin teşkiline aid muamelât ve evrak damga resmine tâbi değildir. Bu müesseseler Hükûmetin teklifi ve banka umumî heyetinin kararile şirket haline dahi ifrağ edilebilir. Bu takdirde hissedarların Türk olması ve hisse senedlerinin nama muharrer olması şarttır.

SEKİZİNCİ MADDE — Hükûmet, «Etibank» a muktazi sermayeyi:

A - İktisad vekâletci bütçesinde konulacak tahsisatı vermek,

B - Bankanın senelik blâncosunda tahakkuk eden temettü 16 ncı madde mucibince sermaye hesabına geçirmek,

C - Madencilığe, elektrik istihsal, nakil ve tevzi sanayiine, maden cevherleri ve taşocağı maddeleri ve elektirik malzemesi alâtı ve makineleri ile maden malzemesi ticaret ve sanayiine müteallik işleri görmek maksadile kurulmuş olan ticarî teşekküllerdeki Hükûmetin iştirak hisselerini devretmek;

D - Metruk, mahlûl veya her hangi bir suretle olursa olsun Devlet veya Hükûmete bağlı müesseseler eline geçmiş veya geçecek maden imtiyazlarını, maden ocağı imal ruhsat tezkerelerini, taşocağı ruhsatnamelerini, maden taharri ve iptidaî istikşaf ruhsatnamelerini, elektrik istihsal, nakil ve tevzi imtiyazlarını veya bu gibi imtiyazname, ruhsat tezkeresi, ruhsatname hisselerini ve bunlardan doğan bütün hakları ve menfaatleri devretmek ve bunların devrinde ve meşuf madenlerin ihalesinde bu haklara bağlı olup kıymetlendirilmesi iktiza eden arazi ve demirbaş eşyayı devretmek;

E - Metruk, mahlûl veya her hangi bir suretle Hükûmete intikal eylemiş ve kûmetçe hakikî veya hükmi şahıslara, icar veya iştirak suretile işlettilmekte bulunmuş olan madenlerin veya maden ocaklarının veya bunların hisselerinin getirmekte olduğu kâr hisselerini veya icar bedellerini devretmek;

F - Hükûmet veya Hükûmete bağlı müesseseler elinde bulunup iştilgal mevzuunda işe yarayabilecek arazi veya demirbaş eşyayı aynı olarak vermek;

Suretlerle temin eder.

İdarei hususiyelerle belediyeler ve mülhak bütçeli idareler bu madde hükmünün dışındadır.

DOKUZUNCU MADDE — 8 nci maddenin C, D, E, F fıkralarında yazılı hakların ve hisselerin devri, meşuf madenlerin ihalesi ve ayniyatın verilmesi bankanın talebi üzerine yapılır. Bunların kıymetleri, İktisad vekâleti ile Maliye vekâletinden ve bankadan tayin olunacak birer azadan müteşekkil üç kişilik bir heyet tarafından takdir edilir.

Belediye sınırları dışında, bankanın ihtiyacı olan boş millî arazi meccanen verilir.

ONUNCU MADDE — «Etibank», avans vermek, ikraz etmek gibi kredi muamelelerini, ancak kendi kurduğu veya iştirak ettiği sanayi ve ticaret müesseselerine yapabilir. Bu muamelelerin şekil ve miktarı her sene iptidasında İktisad vekâleti tarafından tasdik edilmek lâzımdır.

ON BİRİNCİ MADDE — Etibank, Sümerbank ile Ziraat, Emlâk ve Eytam bankaları gibi millî kredi müesseselerine mahsus daimî haklardan ve imtiyazlardan istifade eder.

ON İKİNCİ MADE — «Etibank», genel direktörü de dahil olduğu halde, bir reis ve dört azadan mürekkeb beş kişilik bir idare meclisi tarafından idare olunur.

Genel direktörün biri maden ve diğeri elektrik mütehassısı olmak üzere iki teknik muavini ile bir de banka işlerinde mütehassıs üçüncü muavini bulunur. Meclisi idare reisile azadan biri ve genel direktör ile muavinleri İktisad vekâletinin, bir aza Maliye vekâletinin inhası üzerine İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reisi-cümhurun tasdikile tayin edilir. Bir aza da umumî heyet tarafından seçilir. Tayin ve intihab olunacak reis ve azaların bankacılık, madencilik ve maden elektrik sanayi işlerinde ihtisas sahibi olmaları lâzımdır.

Genel direktör ve muavinlerinden maada idare meclisi reisinin ve azalarının hizmet müddetleri üç senedir. Müddeti bitenlerin tekrar tayin ve intihabları caizdir. Genel direktörün muavinleri, idare meclisi içtimalarına rey vermemek şartile iştirak edebilirler.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — «Etibank»ın hesapları, biri İktisad diğeri Maliye vekâletince tayin ve üçüncüsü umumî heyet tarafından intihab olunacak üç murakıbdan mürekkeb bir heyet marifetile murakabe edilir. murakıblerin hizmet müddetleri bir senedir. Yeniden tayin ve intihabları caizdir. Murakıblere verilecek ücret bankanın umumî heyetince her sene tayin olunur. Murakıblar banka mevcudlarını ve her nevi muamelelerini muntazaman tetkik ve murakabe ile mükelleftir. Üç ayda bir muamelât hakkında Maliye ve İktisad vekâletlerine bir rapor verirler. Bu raporların birer sureti, umumî heyete tevdi olunacak senelik rapora bağlanır.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — «Etibank»ın umumî heyeti, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Bütçe ve İktisad ve Divanı muhasebat encümenleri azalarının ve Başvekâletten gönderilecek olan üç murahhasın toplanmasından teşekkül eder.

ON BEŞİNCİ MADDE — «Etibank»ın muamelât senesi, takvim senesidir. Tanzim edilecek senelik blânço ve kâr ve zarar hesapları, müteakıb senenin ilk dört ayı zarfında, idare meclisi ve murakabe heyeti raporlariyle birlikte, İktisad vekâletine verilir. İktisad vekâletince, bu raporlar blânço kâr ve zarar hesabı, tevdi tarihinden itibaren iki ay içinde tetkik edilerek İcra Vekilleri Heyeti kararıyla umumî heyete gönderilir. Blânço ve kâr ve zarar hesaplarının katılması umumî heyetin tasdikına bağlı olup bu tasdik, idare meclisinin ve memurlarının ibrasını da tazammun eder.

ON ALTINCI MADDE — Bankanın senelik safi temettüünden, evvelâ yüzde onu ihtiyat akçesi ayrılır, geriye kalandan, banka umumî heyetinin kararıyla, en çok yüzde ikiye kadarı idare meclisine ve yüzde üçe kadarı da ikramiye olarak memurlara verilebilir.

Safi kârın mütebaki kısmı, bankanın itibarî sermayesi tamamlanmaya kadar,

bu sermaye hesabına geçirilir. Bankanın tediye edilmiş sermayesi itibarî sermaye haddine baliğ olduktan sonra, kâr bakiyesi Hazineye verilir.

ON YEDİNCİ MADDE — Bankanın idare ve murakabe şekillerile bankacılık işlerinde takib edeceği usuller, idare meclisi ile genel direktörün ve murakıblerin vazife ve salâhiyetleri ve bankanın dahilî teşkilâtı ve kuracağı veya iştirak edeceği ticarî şirketlerin idarelerine iştirak ve bunları murakabe tarzları hakkında bu kanunun neşrinden itibaren en geç iki sene içinde, İktisad vekilligince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir dahilî talimatname yapılır.

ON SEKİZİNCİ MADDE — İktisad vekâleti lüzum gördükçe, « Etibank » ın hesaplarını ve muamelelerini teftiş ettirir.

BİRİNCİ MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren ilk gelecek kânunuevvel 31 nei gününe kadar geçen müddet bankanın birinci muamele senesidir.

İKİNCİ MUVAKKAT MADDE — Etibankın ilk teşkilât kadroları ve idare masrafları İktisad vekilliginin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararile tatbik olunur.

ÜÇÜNCÜ MUVAKKAT MADDE — Sekizinci maddenin (E) fıkrasında yazılı kâr hisselerile icar bedellerinden alâkadarlar elinde toplanıb şimdiye kadar Hazinece tahsil edilmemiş olanlar, « Etibank » tarafından sermaye hesabına tahsil edilir.

DÖRDÜNCÜ MUVAKKAT MADDE — Etibank 1935 hesap senesi için bu kanunun sekizinci maddesinin (A) fıkrasına tevfikan tediye edilmek üzere İktisad vekilligi 1935 bütçesinde yeniden açılacak muavenet faslına (250 000) lira tahsisat konulmuştur.

ON DOKUZUNCU MADDE — Bu kanun neşri tarihinden meridir.

YIRMİNCİ MADDE — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

20 haziran 1935

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 17 - VI - 1935 ve 1/261

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 20 - VI - 1935 ve 4/603

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları

Cild Sayfa
: 4 88,184,207:210,223,274:277